

SENSORVEILEDNING

JUR 1000 DAG 1 Høst 2012

Dato: Fredag 14. desember 2012

Tid: Kl. 10:00 – 16:00

Teori

Utkast til sensorveiledning, JUR1000 1. avdeling, masterstudiet i rettsvitenskap, dag 1 – tidsbruk 6 timer

I. Innledning

Opgaven består av en teorioppgave med tre forskjellige spørsmål innenfor kjøpsretten.

Hovedlitteratur i kjøpsretten er:

Selvig, Erling og Kåre Lilleholt, *Kjøpsrett til studiebruk*, 4. utgave, Oslo 2010 og Giuditta Cordero Moss, Innføring i lovvalg for kjøpskontrakter, *Jussens Venner*, 2010 s. 85–97

eller

Hagstrøm, Viggo, *Kjøpsrett*, Oslo 2005 og Giuditta Cordero Moss, Innføring i lovvalg for kjøpskontrakter, *Jussens Venner*, 2010 s. 85–97.

En nærmere redegjørelse for hvilke deler av læremidlene som er pensum fremkommer her: http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUR1000/h12/pensum_kjopsrett.xml.

Når det gjelder læringskravene, faller hovedtemaene som tas opp i oppgaven inn under krav til god forståelse. Siden hovedtemaer innen faget reises i oppgaven må det forventes at de aller fleste får noe ut av den, særlig også siden kandidatene her vil kunne få god hjelp i lovtekstene som de forutsettes å ha tilgjengelig. Vanskelighetsgraden på de ulike spørsmålene må imidlertid antas å variere, jf. nedenfor.

En nærmere redegjørelse for læringskravene finnes her: http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUR1000/h12/pensum_kjopsrett.xml.

Jeg har på vanlig måte verken tatt sikte på noen uttømmende angivelse av hva som kan tas opp i besvarelsen, eller å angi et mønster for hva som skal til for å få en god karakter.

II. De enkelte spørsmålene

II.1 Innledning

Oppgaven består av tre delspørsmål som behandles i den rekkefølge de er gitt nedenfor. I vanskelighetsgrad er det grunn til å anta at det første spørsmålet vil fremstå som det enkleste, at det andre spørsmålet vil fremstå som middels vanskelig og at det siste spørsmålet er det som faller vanskeligst for kandidatene.

Det presiseres at kandidatene kun har et år med jusstudier bak seg, og at de bare har totalt seks timer til disposisjon. Det kan derfor ikke forventes urealistisk detaljeringsnivå, og deler av besvarelsene må forventes å være nokså oversiktspregede.

II.2 Spørsmål 1: Sammenlign reglene om levering i lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp (kjøpsloven) med reglene om levering i lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp (forbrukerkjøpsloven).

Oppgaven ber kandidatene sammenligne sentrale regler i kjøpsloven (kjl.) og forbrukerkjøpsloven (fkjl.). Reglene finnes i kjl. kap. II Leveringen og fkjl. kap. 2. Leveringen mv. Leveringen er godt behandlet i begge læremidlene, henholdsvis i Selvig/Lilleholt, s. 107-115 og Hagstrøm, s. 92-100.

Kandidatene vil her ha mye lovtekst å støtte seg på, og det må derfor forventes at de fleste vil kunne få en del ut av oppgaven. De er uttrykkelig bedt om å sammenligne reglene i kjl. og fkjl., og det vil trolig være på dette punktet at de beste kandidatene vil skille seg ut. Det mest elegante vil være en løpende sammenligning, knyttet til ulike temaer, men i prinsippet spiller disponeringen av oppgaven mindre rolle, så lenge sammenligningsaspektet ivaretas. Hvis sammenligningsaspektet ikke i det hele tatt er ivaretatt, må det trekke ned.

Kandidatene bør få frem at kjøpslovens og forbrukerkjøpslovens regler om levering i prinsippet er regler som definerer selgerens plikter knyttet til det å gjøre kjøpsgjenstanden tilgjengelig for kjøperen/forbrukeren, og således også mer indirekte kjøperens/forbrukerens plikter. Dette har to sider – et spørsmål er når kjøpsgjenstanden skal gjøres tilgjengelig for kjøperen/forbrukeren, og et annet spørsmål er på hvilken måte kjøpsgjenstanden skal gjøres tilgjengelig. «Leveringen» er også normalt avgjørende for risikoens overgang, jf. kjl. § 13 og fkjl. § 14, men dette er et tema kandidatene kommer tilbake til i spørsmål 2. De kandidatene som klarer å sette reglene om levering inn i en kjøpsrettslig kontekst bør premieres for dette.

Det tidsmessige aspektet er regulert i kjl. § 9 og fkjl. § 6, som begge fastsetter at kjøpsgjenstanden skal leveres innen «rimelig tid» etter inngåelsen av kjøpsavtalen, med mindre annet er avtalt. Begge bestemmelsene inneholder for øvrig utfyllende regler for det tilfelle at spørsmålet er regulert, men hvor avtalen ikke gir en uttømmende regulering, jf. kjl. § 9 (2) og (3) og fkjl. § 6 annet og tredje ledd. Reguleringene i de to lovene er på dette punktet parallelle.

Hovedvekten i besvarelsene på dette spørsmålet må antas å ligge på hvordan kjøpsgjenstanden skal gjøres tilgjengelig for kjøperen/forbrukeren.

Her bør kandidatene få frem hovedforskjellene mellom de tre ulike typene kjøp man normalt – i dette henseende – opererer med: hentekjøp, plasskjøp og (annet) sendekjøp. Her er det også enkelte forskjeller mellom reguleringen i de to lovene.

Hovedregelen i både kjl. og fkjl. er hentekjøp – det vil si at selgeren plikter å holde kjøpsgjensstanden klar for avhenting av kjøperen/forbrukeren, jf. kjl. § 6 og fkjl. § 5. Andre leveringsmåter er dermed i prinsippet avhengig av et – mer eller mindre klart – konkret avtalegrunnlag. Ved hentekjøp anses levering skjedd når kjøper har overtatt kjøpsgjensstanden, jf. kjl. § 6 (2) og fkjl. § 7.

For øvrig opererer lovgivningen og læremidlene med et noe forvirrende begrepsapparat. Kjl. opererer med «sendekjøp» og «plasskjøp», jf. kjl. § 7, fkjl. opererer med «sendekjøp» og læremidlene opererer dels med de nevnte begrepene, og dels også med «bringe kjøp» (som samlebetegnelse på de tilfeller hvor selgeren skal bringe kjøpsgjensstanden (et eller annet sted). Om kandidatene her blir noe forvirret av begrepsbruken, bør det ses mildt på dette – det sentrale er at de ser forskjellen på de ulike leveringsmodi.

Kandidatene bør her se at selgeren dels har andre plikter enn ved hentekjøp, og dels at tidspunktet for levering i næringskjøp kan være avhengig av om man står overfor et «plasskjøp» eller et «sendekjøp», jf. henholdsvis kjl. § 7 (1) og § 7 (2). I forbrukerkjøp spiller ikke dette skillet noen rolle for når levering anses for å ha skjedd, jf. fkjl. § 7, og loven opererer heller ikke med et slikt skille.

Når det gjelder selgerens øvrige plikter ved «sendekjøp» og «plasskjøp» kan man ikke forvente at kandidatene går inn i detaljene, og jeg viser her kun til lovenes regulering, jf. kjl. §§ 7 og 8 og fkjl. § 8, samt læremidlenes behandling av spørsmålene, jf. ovenfor.

II.3 Redegjør for betydningen av risikoens overgang i kjøpsforhold. Både kjøp etter kjøpsloven og kjøp etter forbrukerkjøpsloven skal behandles.

Oppgaven ber kandidatene redegjøre for betydningen av risikoens overgang i kjøpsforhold, hvor kjøp både etter kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven skal behandles. De mest sentrale lovreglene om risikoens overgang finnes i kjl. kap. III Risiko for tingen og fkjl. kap. 3 Risiko for tingen. Risikoens overgang er godt behandlet i begge læremidlene, henholdsvis i Selvig/Lilleholt, s. 116-125 og Hagstrøm, s. 123-132. Risikoens overgang er et tema som har en klar sammenheng med spørsmål 1, men temaet er av art mer abstrakt anlagt enn reglene om levering. Spørsmålet må derfor anses mer krevende enn det foregående.

Til forskjell fra i spørsmål 1, bes det ikke uttrykkelig om en sammenligning mellom kjøp etter kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven, men hovedprinsippene i de to typene kjøp er sammenfallende og de kandidatene som får frem dette, og samtidig påpeker ulikheter, bør få uttelling for dette.

Spørsmålet om risikoens overgang er grunnleggende sett spørsmålet om risikoen for kjøpsgjensstandens hendelig beskadigelse eller undergang. Dette kommer indirekte til uttrykk i kjl. § 12 og fkjl. § 13 som er likelydende. Det reguleringsene sier direkte er at skade mv. på

kjøpsgjenstanden etter risikoen har gått over på kjøperen/forbrukeren ikke fritar kjøperen/forbrukeren fra å betale kjøpesummen.

Kandidatene bør også peke på at tidspunktet for risikoens overgang er det tidspunkt mangelsvurderingen (normalt) foretas, jf. kjl. § 21 (1) og fkjl. § 18 første ledd.

Selv om ikke oppgaven uttrykkelig spør etter det, vil sikkert enkelte kandidater redegjøre noe for tidspunktet for risikoens overgang, da dette ikke er helt unaturlig i forlengelsen av spørsmål 1 ovenfor. Utgangspunktet er det samme i begge lovene; risikoen går over ved leveringen, jf. kjl. § 13 (1) og fkjl. § 14 første ledd første punktum. Dermed får reglene behandlet under spørsmål 1 betydning for risikoens overgang. På et sentralt punkt er det her en forskjell mellom kjl. og fkjl. Hvor kjøperen ikke overtar tingen til rett tid, vil risikoen normalt gå over på kjøperen før faktisk levering skjer, jf. kjl. § 13 (2). Står vi overfor et forbrukerkjøp er det kun deler av risikoen som går over på forbrukeren, jf. fkjl. § 14 første ledd annet punktum.

II.4 Redegjør for reglene om selgerens opplysningsplikt i kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven.

Opgaven ber kandidatene redegjøre for reglene om selgerens opplysningsplikt i kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven. De mest sentrale lovreglene om selgerens opplysningsplikt finnes i kjl. § 19 (1) litra b og fkjl. § 16 første ledd litra b. Selgerens opplysningsplikt er godt behandlet i begge læremidlene, henholdsvis i Selvig/Lilleholt, s. 87 flg., s. 178-179, 256 flg., og s. 319 og Hagstrøm, s. 73-80.

Dette spørsmålet er løsrevet fra de foregående, da det dreier seg om spørsmål innenfor mangelsbedømmelsen, eventuelt fastleggelse av selgerens plikter overfor kjøperen. De virkelig gode kandidatene vil antakelig evne å sette disse reglene i sammenheng med de øvrige reglene av betydning for mangelsbedømmelsen, men dette må anses for å være nokså krevende. Det kan derfor forventes at spørsmålet vil skille enda bedre mellom kandidatene enn de to første. Enkelte kandidater nevner også reglene om opplysningsplikt ved hindring som medfører forsinkelse, jf. kjl. § 28 og fkjl. § 25. Det må gi et pluss med mindre behandlingen begrenses til dette temaet.

Heller ikke i dette spørsmålet er det uttrykkelig bedt om en sammenligning mellom reglene i kjl. og fkjl., men igjen er de grunnleggende hovedtrekkene de samme, og de kandidatene som får frem dette, og samtidig påpeker ulikheter, bør få uttelling for dette.

Kandidatene bør få frem at reglene om selgerens opplysningsplikt i kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven dreier seg om mangelsvurderingen (og da dypest sett om selgerens plikter overfor kjøperen/forbrukeren). Reglene er av utfyllende karakter, sett i lys av konkret fastsatte krav til kjøpsgjenstanden i avtalen mellom partene.

Det kan forventes at kandidatene tar utgangspunkt i de sentrale lovreglene nevnt ovenfor. De er i hovedsak likelydende, men med enkelte nokså synlige forskjeller. En forskjell er at regelen i kjl. § 19 (1) litra b formelt kun har anvendelse i «som den er»-kjøp og ved auksjonssalg, mens fkjl. § 16 første ledd litra b har generell anvendelse. Regelens anvendelse i «som den er»-kjøp og ved auksjonssalg i forbrukerkjøp er fastsatt i fkjl. § 17 annet ledd. Det er likevel liten tvil om at en

tilsvarende regel også gjelder i kjøp etter kjl som ikke faller inn under kjl. § 19. En annen sak er hvor stor selvstendig betydning reglen har utenfor tilfeller av «som den er»-kjøp og auksjonssalg, da de fleste tilfeller formodentlig vil fanges opp av alminnelige krav til god vare, jf. Rt. 1998 s. 774 for kjøp og fkjl. § 15 annet ledd litra b for forbrukerkjøp.

En annen forskjell mellom reglene er at kjl. § 19 (1) litra b opererer med et vesentlighetskrav som man ikke finner i fkjl. § 16 første ledd litra b. Hvor stor selvstendig betydning dette har ved siden av de andre kravene som man finner i begge bestemmelsene, er imidlertid diskutabelt.

En siste forskjell mellom bestemmelsene ligger i kravet til subjektiv skyld på selgerens hånd, hvor kjl. opererer med et «måtte kjenne til»-krav og fkjl. § 16 første ledd litra b opererer med et «burde kjenne til»-krav. Førstnevnte antas å anvise et krav om grovere skyld, jf. Rt. 2002 s. 696 og Rt. 2002 s. 1110, mens alminnelig uaktsomhet må antas å være tilstrekkelig etter sistnevnte.

For øvrig kan det forventes at kandidatene sier noe om innholdet også i de resterende vilkårene – det vil si om det saklige virkeområdet («forhold ved tingen eller dens bruk»), forventningsvilkåret («grunn til å regne med å få») og innvirkningsvilkåret («unntatelsen kan antas å ha innvirket på kjøpet»). Man kan imidlertid ikke forvente alt for mye på de enkelte punktene, tidsrammene tatt i betraktning.

De aller beste kandidatene vil kanskje også problematisere forholdet mellom selgerens opplysningsplikt og det kjøperen/forbrukeren «kjente eller måtte kjenne til», jf. kjl. § 20 (1) og fkjl. § 16 tredje ledd, og eventuelt kjøperens undersøkelsesplikt, jf. kjl. § 20 (2). Tilfeller som faller inn under de førstnevnte reguleringene vil avskjære krav basert på (påstått) tilsidesatt opplysningsplikt. Det følger av reguleringene selv, og kan også (ofte) sies å følge av opplysningspliktsreglens forventningsvilkår og innvirkningsvilkår. Forholdet til undersøkelsesplikten i kjl. § 20 (2) er litt mer komplisert fordi man her må avstemme forholdet mellom kjl. § 20 (2) og kjl. § 19 (1) litra b. De kandidater som eventuelt får noe fortjenestefullt ut av dette bør premieres godt. I forbrukerkjøp har vi, som kjent, ikke regler om undersøkelsesplikt for forbrukeren.

III. Avsluttende bemerkninger

Oppgavens problemstillinger er godt behandlet i pensumlitteraturen, uansett hvilken lærebok kandidatene har benyttet. For alle spørsmålene har kandidatene også lovtekst å støtte seg til, om enn i noe varierende grad. De fleste kandidatene bør derfor klare å få noe ut av alle spørsmålene.

Tidsrammene kandidatene jobber under vil likevel begrense hvilken dybde man kan forvente i besvarelsene, og det må klart godtas at enkelte problemstillinger behandles mer overflatisk enn andre. Det kan ikke forventes at kandidatene reiser og behandler alle de problemstillingene som er behandlet i sensorveiledningen ovenfor, heller ikke for de beste karakterene. Særlig bør man ha øye for om kandidatene viser oversikt og klarer å plassere problemstillingene i en kjøpsrettslig sammenheng. Dette bør klart premieres. Enkelte kandidater bruker uforholdsmessig mye plass på spørsmål som ligger på siden av det oppgavene spør etter – for eksempel lovenes

anvendelsesområder – og i den grad dette går utover behandlingen av øvrige temaer, bør det trekke ned.

Ved sensuren bør det videre tas hensyn til at vi her står overfor relativt ferske kandidater, med kun ett års jusstudier bak seg.

Oslo, 7. januar 2013

Herman Bruserud